

Uchwała Nr VIII/45/2015
Rady Miejskiej w Moryniu
z dnia 25 czerwca 2015r.

w sprawie uchwalenia „Gminnego Programu Wspierania Rodziny”
w Gminie Moryń na lata 2015-2017

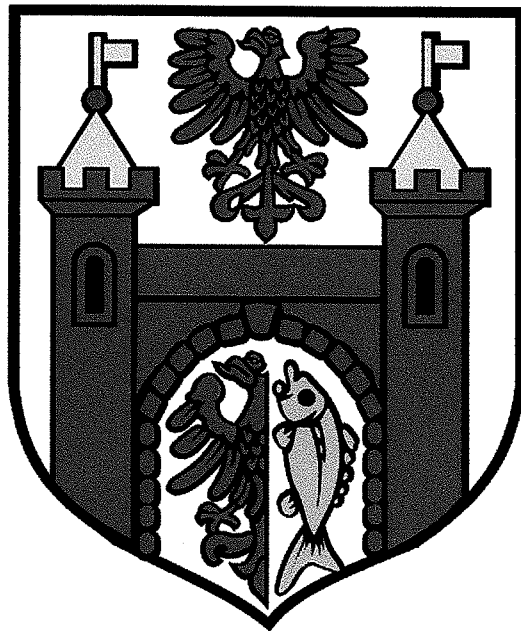
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (tekst jednolity Dz.U. z 2013r. poz. 594 ze zmianami) oraz art. 176 pkt 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tekst jednolity Dz.U. z 2015r., poz. 332 ze zmianami) Rada Miejska w Moryniu uchwała, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny program wspierania rodziny w Gminie Moryń na lata 2015 – 2017” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia z mocą obowiązującą od 01 stycznia 2015r.

Przewodniczący Rady
Domaradzki Jerzy
Jerzy Domaradzki

Załącznik do Uchwały Nr VIII/45/2015
Rady Miejskiej w Moryniu z dnia 25 czerwca 2015r

GMINNY PROGRAM
WSPIERANIA RODZINY W GMINIE MORYŃ
NA LATA 2015-2017

SPIS TREŚCI

I.	Wprowadzenie.....	3
II.	Charakterystyka społeczno-demograficzna Gminy Moryń.....	6
III.	Rodzina korzystające z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Moryniu - charakterystyka zjawiska.....	7
IV.	Dzieci z Gminy Moryń umieszczone w pieczy zastępczej w latach 2012-2014 – dynamika zjawiska.....	16
V.	Infrastruktura społeczna w obszarze wspierania rodziny w Gminie Moryń.....	17
VI.	Cele i zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015-2017.....	18
VII.	Adresaci programu i źródło finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015-2017.....	22
VIII.	Podsumowanie	

I. Wprowadzenie

Podstawą opracowania gminnego programu wspierania rodziny w gminie jest ustawa z dnia 9 czerwca o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2013r. poz. 135 ze zmianami).

Ustawa określa zadania własne gminy jak też zadania zlecone z zakresu administracji i rządowej realizowanej przez gminę. Równocześnie ustawodawca w art. 176 pkt 1 i art. 180 pkt 1 cytowanej ustawy nakłada na gminy obowiązek opracowania i realizacji 3 letnich gminnych programów wspierania rodziny natomiast do zadań własnych powiatu należy opracowanie 3 letnich programów rozwoju pieczy zastępczej.

Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza zespół planowanych działań mających na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowywaniu dzieci. Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie, również w sytuacji, gdy dziecko umieszczone zostanie poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczej.

Rodzina jako podstawowa komórka życia społecznego jest pierwszym i najważniejszym środowiskiem wychowawczym dziecka, kształtującym jego osobowość, system wartości, poglądy oraz styl życia. Rodzina jest najbardziej stabilnym punktem odniesienia w doświadczeniu dziecka. Sprawowanie władzy rodzicielskiej polega głównie na opiece i wychowaniu dziecka oraz dbałości o jego prawidłowy rozwój, ochronę zdrowia, umożliwienie edukacji oraz rozwijanie talentów. Powinna ona przede wszystkim chronić interes dziecka oraz realizować w praktyce zasadę ochrony jego dobra. Dziecko pozostaje pod władzą rodzicielską do pełnoletności tj. ukończenia 18 roku życia. Instytucja władzy rodzicielskiej ma służyć przede wszystkim ochronie dobra dziecka. Gdy dobro dziecka jest zagrożone przez patologię w środowisku rodzinnym nieudolność wychowawczą rodziców wówczas chronione powinno być przez władze publiczne. Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Problemy występujące w takiej rodzinie często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych rozwiązań. Alkoholizm, narkomania, przemoc, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, to główne problemy dezorganizujące życie rodzin, którym często towarzyszy również ubóstwo, czy długotrwałe bezrobocie. Są one najczęściej przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

W przypadku dezorganizacji rodzina nie jest w stanie realizować podstawowych zadań, a role wewnątrzrodzinne ulegają zaburzeniu, a zachowania poszczególnych członków rodziny

stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi, moralnymi oraz oczekiwaniami społecznymi. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje - instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych, pracowników przychodni medycznych, policji, kuratorów sądowych i przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną.

Celem polityki prorodzinnej państwa z punktu widzenia ochrony dobra dziecka jest wspieranie i pomoc ukierunkowana na przezwycięzenie trudności i usamodzielnienie poprzez wskazanie sposobów wyjścia z sytuacji kryzysowej i odpowiednie wsparcie materialne. Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotblemowej, należy kierować się zasadą podstawowej roli rodziny w rozwoju dziecka. Zamiast zastępować rodzinę w jej w funkcji opiekuńczo – wychowawczej, należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić prawidłowe funkcjonowanie. Stąd założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej, już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Model i kierunki działania jakie wprowadził ustawodawca to rozwiązania, które miały zmienić funkcjonujący do 2012r. system wsparcia rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Ustawa wprowadziła funkcje tzw. asystenta rodziny, którego działalność koncentruje się na:

- udzielaniu porad i edukowaniu rodzin w zakresie tego, jak skutecznie mogłyby one rozwiązywać napotkane problemy – asystent ma również być przekaznikiem informacji i łącznikiem między zagrożoną rodziną a instytucjami rządowymi, samorządowymi i organizacjami pozarządowymi;
- udzielaniu konkretnej pomocy – ze szczególnym naciskiem na pomaganie w znalezieniu zatrudnienia, podnoszenia kwalifikacji zawodowych czy też zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego;
- tworzeniu planu pracy z rodziną – we współpracy z zespołem interdyscyplinarnym (tj. reprezentacji instytucji i służb zainteresowanych rozwiązywaniem problemu danej dziedziny);
- monitorowaniu funkcjonowania rodziny po zakończeniu pracy z nią; współpracy z rodziną zastępczą, rodzinnym domem dziecka lub placówką opiekuńczo-wychowawczą, w której umieszczono dziecko z rodziny przeżywającej trudności w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczej oraz koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej i sądem;
- udzielaniu pomocy rodzinom zastępczym spokrewnionym oraz pełnoletnim wychowankom opuszczającym te rodziny.

Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodziną podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej wychowanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie. Elastyczny i nienormowany czas pracy asystenta służyć ma realnym potrzebom i rytmowi życia rodziny. W oparciu o ustawę z dnia 27.04.2012r. o zmianie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych innych

ustaw została wprowadzona zmiana m.in. w przepisach Kodeksu Rodzinnego i Opiekuńczego stanowiąca, iż Sąd może zobowiązać rodziców biologicznych, jak i samego małoletniego do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny bądź realizowania innych form pracy z rodziną.

Asystent rodziny kierowany jest do pracy tylko z tymi rodzinami, w których sytuacja dziecka małoletniego wymaga wsparcia zewnętrznego. Potrzeba podejmowanych przez niego działań pomocowych ustanie wraz z osiągnięciem przez rodzinę umiejętności samodzielnego, prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Rola asystenta rodziny ma istotne znaczenie już na etapie profilaktyki. Jego zadaniem jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami. Działania asystenta polegają na aktywnym wspieraniu rodziny, w której mają miejsce problemy trudne do pokonania przez tę rodzinę.

Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy. W pierwszej kolejności osoba pełniąca tą funkcję dba o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin – mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych, czy prawnych. Ponadto pomaga również w rozwiązywaniu problemów podopiecznych (emocjonalnych, rodzinnych, problemów w grupie rówieśniczej) i w razie potrzeby kieruje ich na odpowiednią terapię. Asystent rodziny wspiera również swoich podopiecznych w podejmowaniu aktywności społecznej. Do jego zadań należy też motywowanie podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamywaniu kompleksów i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce. Asystent rodziny zachęca bezrobotnych do podjęcia pracy i wspiera ich w pierwszych miesiącach zatrudnienia. Intensywna praca asystenta z rodziną jest realizowana również w przypadku czasowego umieszczenia przez Sąd dziecka poza rodziną. Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z biologicznymi rodzicami dzieci w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą, będącej w gestii powiatu oraz z sądem. Powinien on aktywnie uczestniczyć we wszystkich działaniach zmierzających do powrotu dziecka do rodziny.

Na mocy w/w ustawy gmina zobowiązana jest do pokrywania kosztów za pobyt dzieci umieszczonych, wyrokiem sądu, w pieczy zastępczej w formie rodzinnej lub instytucjonalnej.

Powyższy system ma za zadanie wesprzeć rodzinę przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Aby mógł on przynosić pożądane efekty niezbędnym jest położenie szczególnego nacisku na profilaktykę oraz pomoc rodzinie biologicznej. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej należy traktować jako ostateczność, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej.

II. CHARAKTERYSTYKA SPOŁECZNO-DEMOGRAFICZNA GMINY MORYŃ

Gmina Moryń jest gminą miejsko-wiejską, położoną w południowej części województwa Zachodniopomorskiego w powiecie gryfińskim. Znajduje się ok. 30 km od trzech przejść granicznych z Niemcami: w Kostrzynie, Osinowie Dolnym i Krajniku Dolnym. Siedziba władz gminy – miejscowość Moryń – położona jest w odległości ok. 80 km od Szczecina. Gmina zajmuje powierzchnię 124,5 km², obejmuje miasto Moryń oraz 9 sołectw; Bielin, Dolsko, Kłepicz, Mirowo, Nowe Objezierze, Stare Objezierze, Przyjezierze, Witnica.

Na koniec 2014r. gmina Moryń liczyła 4.370 mieszkańców (2.235 kobiet i 2135 mężczyzn).

Tabela Nr 1 Podstawowe dane demograficzne

Wyszczególnienie	Stan na dzień 31 XII 2012r.	Stan na dzień 31.XII 2013r.	Stan na dzień 31 XII 2014r.
Stan ludności ogółem, w tym:	4 401	4.404	4 370
Mężczyźni	2 250	2 270	2 235
Kobiety	2 151	2 134	2 135

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Moryniu – stan na 31.12.2014r.

Liczba ludności zamieszkująca w Gminie Moryń maleje. W 2013r. (w porównaniu do 2014r.) ogólna liczba mieszkańców zmalała o 34 osoby.

Tabela Nr 2 Podstawowe dane demograficzne

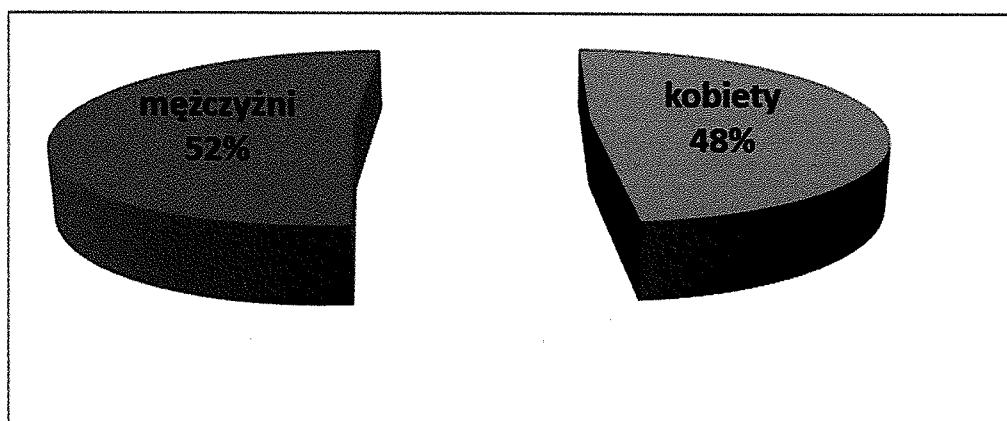
Wyszczególnienie	2012r.	2013r.
Liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	854	826
Liczba osób w wieku produkcyjnym	2.946	2.832
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym	628	746

Źródło: Dane Urzędu Miejskiego w Moryniu stan na 31.12.2014

Z danych przedstawionych w powyższej tabeli wynika, iż w roku 2012 w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców gminy: liczba w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 19,40 %, w wieku produkcyjnym 66,94%, natomiast w wieku poprodukcyjnym 14,27%. Rok później tj. 2013 współczynniki te wyniosły kolejno 18,76%, 64,31%, 16,94%. Analiza

danych wskazuje, iż w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym zaistniała tendencja spadkowa (spadek 0,64%). Spadek o 2,63% odnotowała grupa osób w wieku produkcyjnym. Niepokojący jest natomiast rosnący wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym. W roku 2013, w porównaniu do roku poprzedniego, w tej grupie zanotowano wzrost o 2,67%. Jednocześnie należy wskazać, iż najliczniejszą grupą ludności są osoby w wieku produkcyjnym, najmniejszą natomiast w 2012 osoby w wieku poprodukcyjnym jednak dynamika wzrostu tej kategorii wiekowej widoczna jest już w 2013r. (wzrost o 118 osób).

Wykres Nr 1 Struktura procentowa ludności według płci na stan 31 XII 2013r.

Źródło: opracowanie własne. GUS Szczecin

Powyższy wykres przedstawia strukturę ludności Gminy Moryń ze względu na płeć. Jak podawały dane zawarte we wcześniejszych zestawieniach na dzień 31 XII 2013r. Gminę Moryń zamieszkiwało 4.404 mieszkańców, z czego populacja mężczyzn wyniosła 2 270, zaś kobiet 2.134. Prezentowane dane wskazują, że ponad 51% (dokładniej 51,54%) ludności gminy stanowią kobiety, zaś ponad 48% (dokładniej 48,46%) mężczyźni.

III. Rodziny korzystające z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Moryniu – charakterystyka zjawiska

Pomoc społeczna zgodnie z art. 2 ust.1 ustawy o pomocy społecznej jest instytucją polityki społecznej państwa, mająca na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Rodzaj, forma i rozmiar świadczenia powinny być odpowiednie do okoliczności uzasadniających udzielenie pomocy, a potrzeby osób i rodzin korzystających z pomocy powinny zostać uwzględnione, jeżeli odpowiadają celom i mieszczą się w możliwościach pomocy społecznej. Ponadto osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

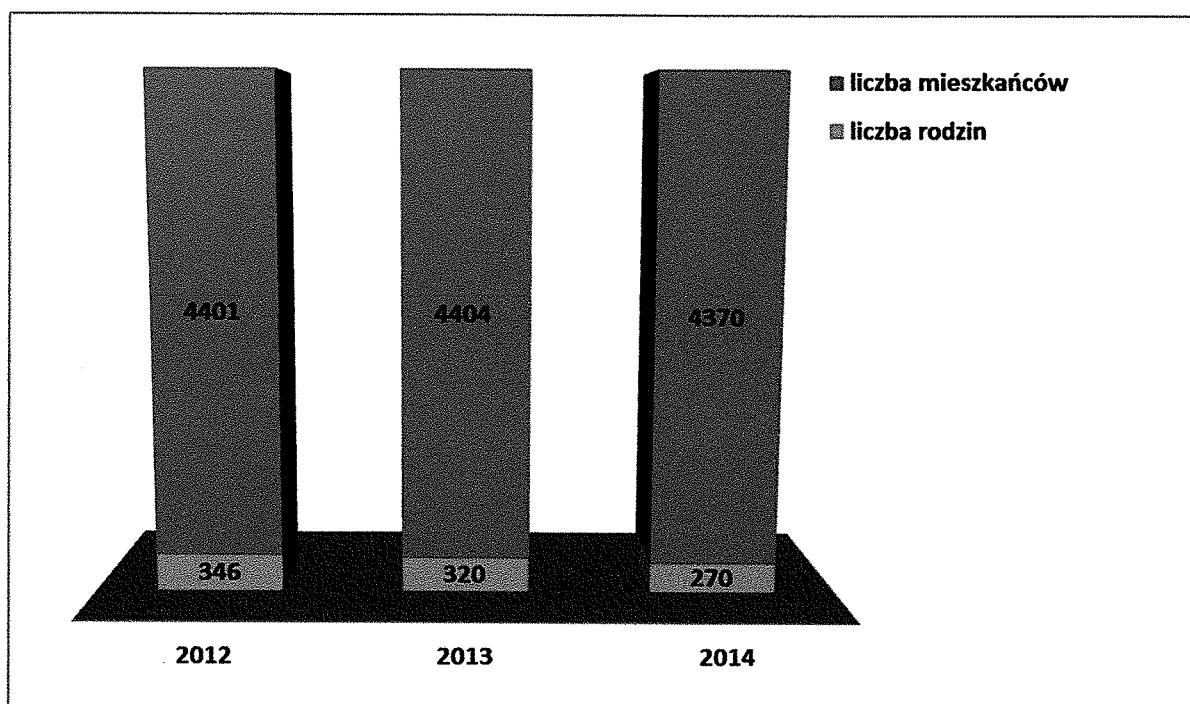

Prawo do świadczeń z pomocy społecznej przysługuje osobom i rodzinom, których posiadane dochody nie przekraczają kryteriów dochodowych ustalonych w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2012r. w sprawie zweryfikowanych kryteriów dochodowych oraz kwot świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej.

Prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej przysługuje;

- osobie samotnie gospodarującej, której dochód nie przekracza kwoty kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej tj. 542,00 zł
- osobie w rodzinie, której dochód na osobę nie przekracza kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie tj. 456,00 zł.

Wykres Nr 2 Liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w Gminie Moryń na przestrzeni lat 2012-2014

Źródło: dane własne

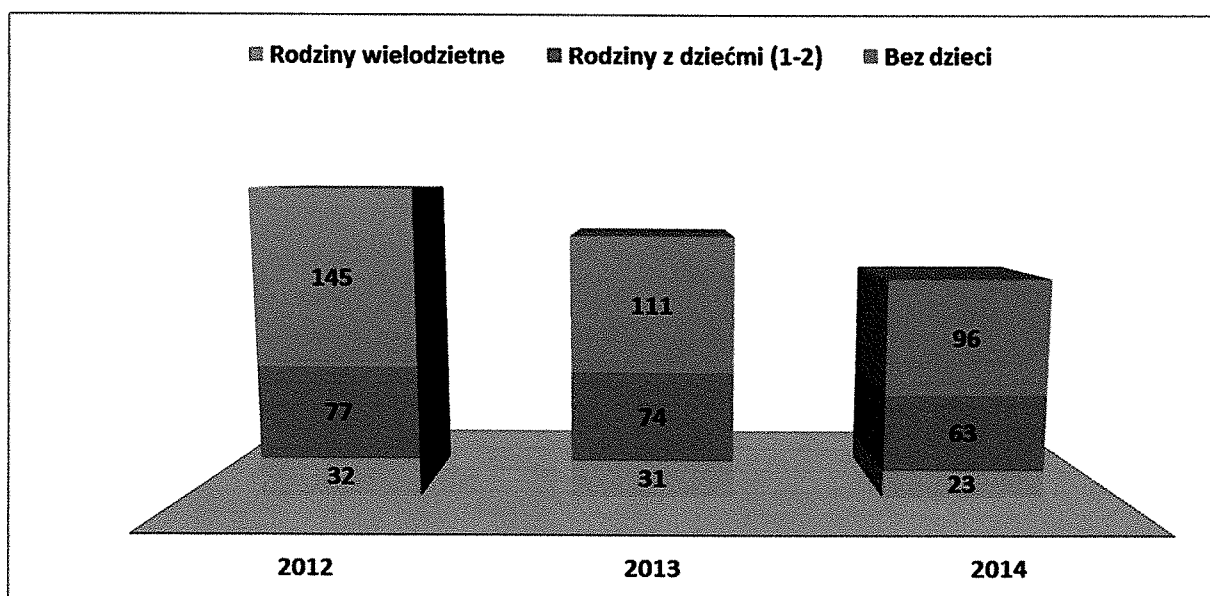
Jak wynika z wykresu Nr 2, liczba osób pobierających świadczenia z systemu pomocy społecznej (bez względu na jej rodzaj i formę) w stosunku do ogólnej liczby ludności gminy zmalała z 346 w roku 2012 do 270 w roku 2014.

W roku 2012 z pomocy społecznej korzystało 7,86% ogółu ludności, w roku następnym wskaźnik ten wyniósł 7,26% natomiast w 2014r. już 6,18%. Zaobserwowany spadek procentowy osób korzystających z pomocy społecznej w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców gminy, jest wynikiem, z jednej strony poprawy finansowej rodziny, z drugiej, skutecznym i celowym udzieleniem wsparcia osobom i rodzinom przeżywającym trudności,

przez instytucje pomocowe działające na terenie gminy Moryń (wykorzystywanie aktywnych form pracy z rodziną).

W roku 2012 z pomocy OPS Moryń skorzystało 254 rodzin, w 2013r. 216, zaś w 2014r. 182.

Wykres Nr 3 Struktura rodzin korzystających z OPS w gminie Moryń na przestrzeni lat 2012-2014

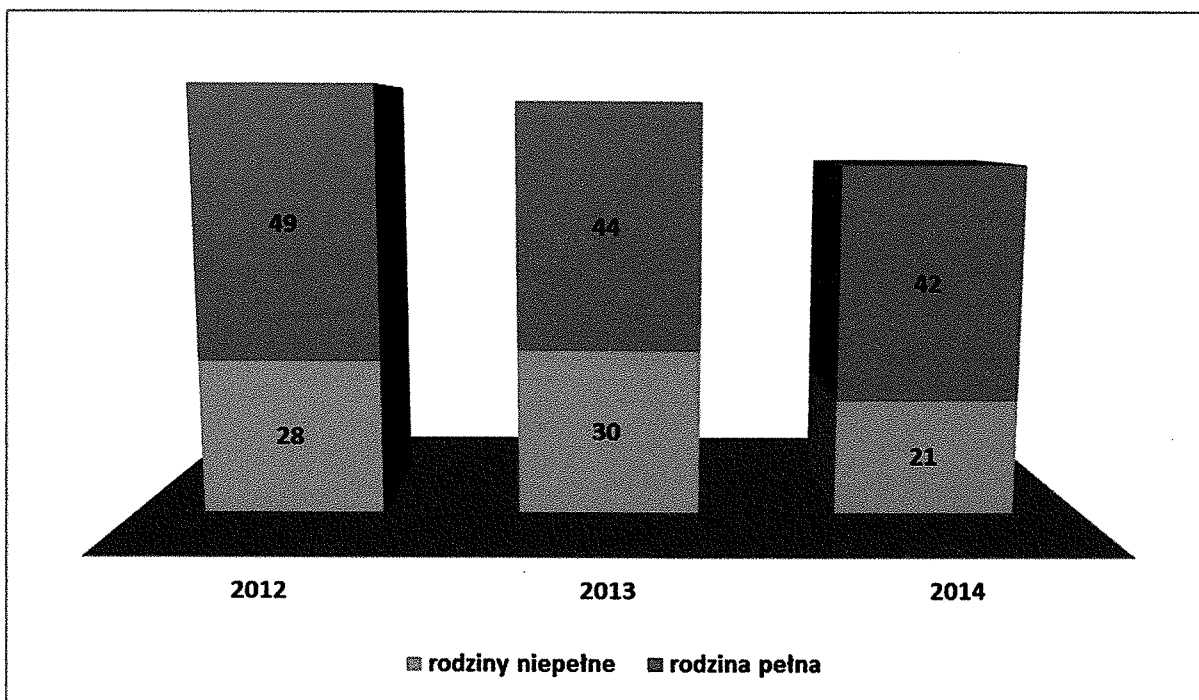

Źródło: dane własne

Z danych przedstawionych na powyższym wykresie, zaobserwować można spadek liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej. Z danych posiadanych przez OPS w Moryniu wynika, że w 2012r. z pomocy społecznej korzystało 145 rodzin bez dzieci, 77 rodzin z jednym lub dwójką dzieci, natomiast rodzin wielodzietnych było 32. W roku 2013 wskazania te wynosiły odpowiednio 111, 74,31 zaś w 2014r. 96,63 i 23.

Ogólna liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w 2012r. w stosunku do 2013r. zmalała o 3 rodziny, natomiast w 2013r. w stosunku do 2014r. zmalała aż o 34 rodziny. Należy jednak zaznaczyć, że w poszczególnych latach, maleje liczba rodzin wielodzietnych, które wymagają wsparcia ze strony OPS Moryń. Podkreślić należy, iż największą liczbę rodzin stanowią rodziny bez dzieci.

Wykres Nr 4 Liczba rodzin z jednym lub dwójką dzieci korzystających z pomocy OPS w Moryniu na przestrzeni lat 2012-2014

Źródło: dane własne

W 2012r. rodzin korzystających ze wsparcia społecznego z jednym lub dwójką dzieci było 77 rodzin, w tym 49 pełnych i 28 niepełnych. W roku 2014 wskaźnik ten wyniósł 63 rodzin ogółem w tym rodzin pełnych 42 i niepełnych 21.

Należy zaobserwować, że liczba rodzin pełnych z jednym lub dwójką dzieci (matka +ojciec+dzieci) na przestrzeni prezentowanych trzech lat maleje. W 2014r. było ich mniej o 7 rodzin niż na początku obserwowanego okresu (2012).

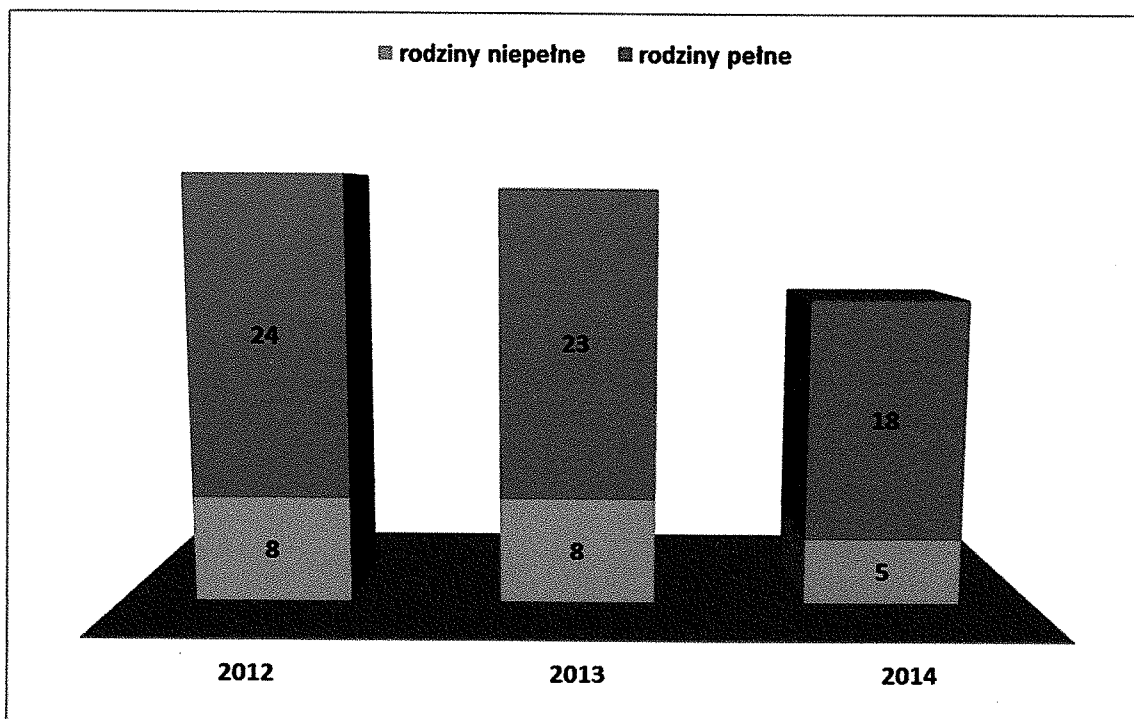
Na kolejnym wykresie zaprezentowano dane dotyczące liczby rodzin wielodzietnych (3 dzieci i więcej) korzystających z różnych form wsparcia oferowanych przez OPS Moryń z podziałem na rodziny pełne i niepełne.

Na przestrzeni prezentowanych lat (2012-2014) zaobserwować należy, iż z roku na rok ogólna liczba rodzin wielodzietnych maleje. W roku 2012 ogółem rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy OPS w Moryniu było 32. W roku następnym (w 2013) statystyki wskazują na 23 pełne i 8 niepełnych (ogółem 31 rodzin). W roku 2014 z pomocy skorzystało 23 rodziny wielodzietne, w tym 18 pełnych i 2 niepełne.

Z prezentowanych danych na wykresie Nr 5 wynika, iż z w roku 2012 i 2013r. liczba rodzin wielodzietnych niepełnych korzystających ze wsparcia systemu pomocy społecznej. utrzymuje się na tym samym poziomie. W roku 2014 liczba tych rodzin zmniejszyła się o 3 rodziny. Należy zauważyć, iż sukcesywnie spada także liczba rodzin pełnych wielodzietnych

korzystających z pomocy tutaj. Ośrodka i jak wskazuje wykres w stosunku do roku 2012 rodzin pełnych było 24, w roku 2013r. 23, a już 2014r. 18 rodzin pełnych.

Wykres Nr 5 Liczba rodzin wielodzietnych korzystających z pomocy OPS Moryń na przestrzeni lat 2012-2014

Źródło: dane własne

Obok kryterium dochodowego osoby lub rodziny, które kwalifikuje do uzyskania wsparcia finansowego z pomocy społecznej, są również powody udzielania pomocy, mówi o tym art. 7 ustawy o pomocy społecznej i jest to: ubóstwo, sieroctwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizm lub narkomania, zdarzenia losowe i sytuacje kryzysowe oraz klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Większość osób i rodzin korzystających z pomocy społecznej charakteryzuje się wieloma problemami. Ilość problemów jest tak duża, że rodziny nie są w stanie same przezwyciężyć trudnej sytuacji życiowej, w związku z tym zmuszone są ubiegać się o pomoc.

Prezentowana poniżej tabela Nr 3 przedstawia liczbę rodzin oraz liczbę osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej, z podziałem na powody jej przyznawania

Tabela Nr 3

Powód udzielenia pomocy	Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2012r.	2013r.	2014r.	2012r.	2013r.	2014r.
Ubóstwo	124	131	114	408	423	372
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	1	1	1	1	1	1
Ochrona macierzyństwa	9	4	17	70	14	80
Bezrobocie	130	119	106	471	425	369
Niepełnosprawność	81	62	68	250	171	188
Długotrwała choroba	21	28	27	43	54	52
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	63	51	42	291	235	206
Przemoc w rodzinie	5	4	3	12	9	15
Alkoholizm	21	16	13	64	50	39
Narkomania	1	0	0	4	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	1	3	11	1	4
Zdarzenia losowe	1	2	0	2	6	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0
Razem	589	537	499	2097	1813	1694

Źródło: dane własne

Jak wynika z prezentowanego wykresu Nr 6 przemoc w rodzinie jako powód ubiegania się o pomoc społeczną z roku na rok maleje. W roku 2012 z tego powodu OPS objął wsparciem 5 rodzin, w roku 2013 – 4 rodziny, zaś w 2014r. 3 rodzin.

Na przestrzeni prezentowanych lat liczba rodzin objętych pomocą zmalała o 10 rodzin w roku 2014 w porównaniu do roku 2012.

W Gminie Moryń występują problemy społeczne, które w sposób pośredni bądź bezpośredni rzutują na funkcjonowanie rodziny. Najbardziej jednak niepokojące są patologie społeczne. Do najczęściej rozpowszechnianych możemy zaliczyć alkoholizm, narkomanię oraz przestępczość. Skutkiem występujących patologii może być przemoc w rodzinie,

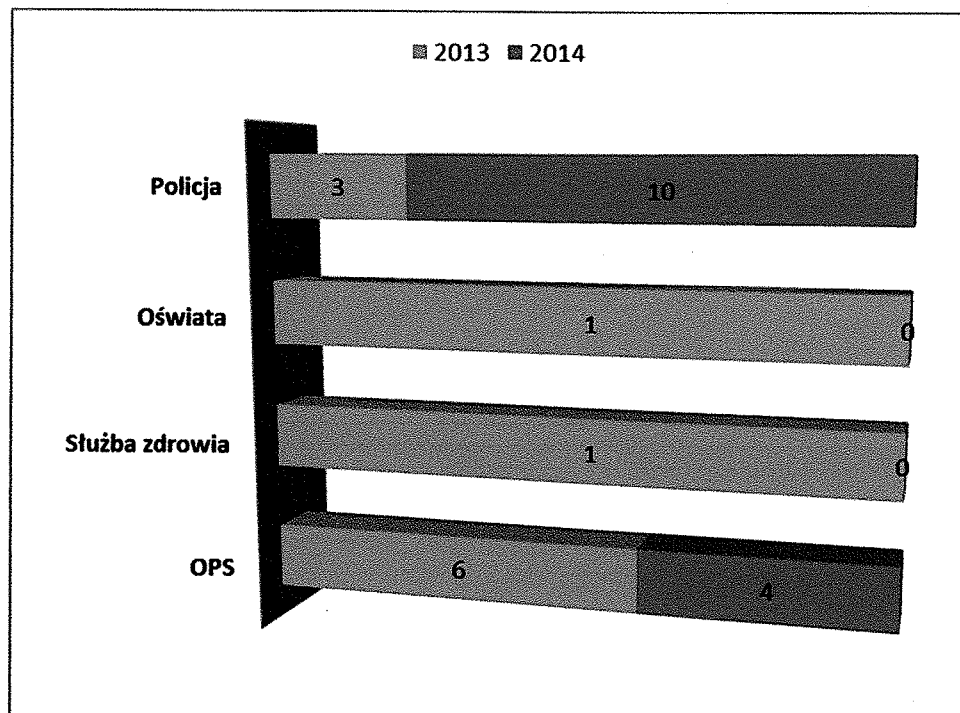
agresja, rozpad więzi rodzinnych, bezrobocie, brak poczucia stabilizacji i bezpieczeństwa, a co za tym idzie problemy dotyczące właściwej opieki i wychowania dzieci.

Dane zawarte w sprawozdaniu z realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020. Sprawozdanie za rok 2014- dostarczają informacji na temat przemocy w rodzinie

W 2014r. do przewodniczącego Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 14 „Niebieskich Kart” w tym:

- z Ośrodka Pomocy Społecznej – 4 (w 2013r. – 6),
- ze służby zdrowia – 0 (w 2013r. – 1),
- z oświaty – 0 (w 2013r. – 1)
- z Policji – 10 (w 2013r. -3)

Wykres Nr 6 Liczba założonych Niebieskich Kart w latach 2013 - 2014

Źródło: dane własne

W ramach procedury Niebieskiej Karty w 2013r. zostało powołanych 14 grup roboczych. W ramach tych grup odbyło się 56 spotkań.

Osoby doznające przemocy w rodzinie wymagają różnorakiego wsparcia w tym schronienia, poradnictwa oraz szeroko rozumianej pracy socjalnej. Ośrodek Pomocy Społecznej w Moryniu oprócz bezpośredniej pomocy skierowanej do ofiar pracuje też z osobami, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc.

Obowiązkiem jednostek samorządu terytorialnego jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Skuteczna pomoc w tym zakresie może być osiągnięta jeśli będzie przebiegać przy współpracy wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Gminny system wsparcia rodziny powinien zapewnić szeroki wachlarz pomocy dla rodzin przeżywających trudności w sferze opiekuńczo-wychowawczej oraz stwarzać możliwości skorzystania ze wsparcia odpowiednio do problemów występujących w rodzinie. Głównymi filarami tego systemu są pracownicy socjalny i asystent rodziny.

Do najważniejszych zadań pracowników socjalnych należy pomoc rodzinom potrzebującym, prawidłowe rozpoznanie ich sytuacji oraz monitorowanie podejmowanych działań.

Ponadto niezwykle istotne jest dokonywanie analiz i oceny zjawisk, które powodują zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej oraz kwalifikowanie do uzyskania tych świadczeń. W tej sytuacji pracownicy socjalni przeprowadzają rodzinny wywiad środowiskowy. W związku z prowadzoną przez pracowników działalnością ważne jest, aby każdy z nich posiadał odpowiednią wiedzę specjalistyczną z zakresu pomocy społecznej oraz powinien umiejętnie posługiwać się odpowiednimi przepisami prawa. Jeżeli z przeprowadzonej analizy sytuacji wynika, konieczność przydzielenia rodzinie asystenta to w takiej sytuacji pracownik socjalny występuje z wnioskiem o jego przydzielenie do kierownika ośrodka pomocy społecznej.

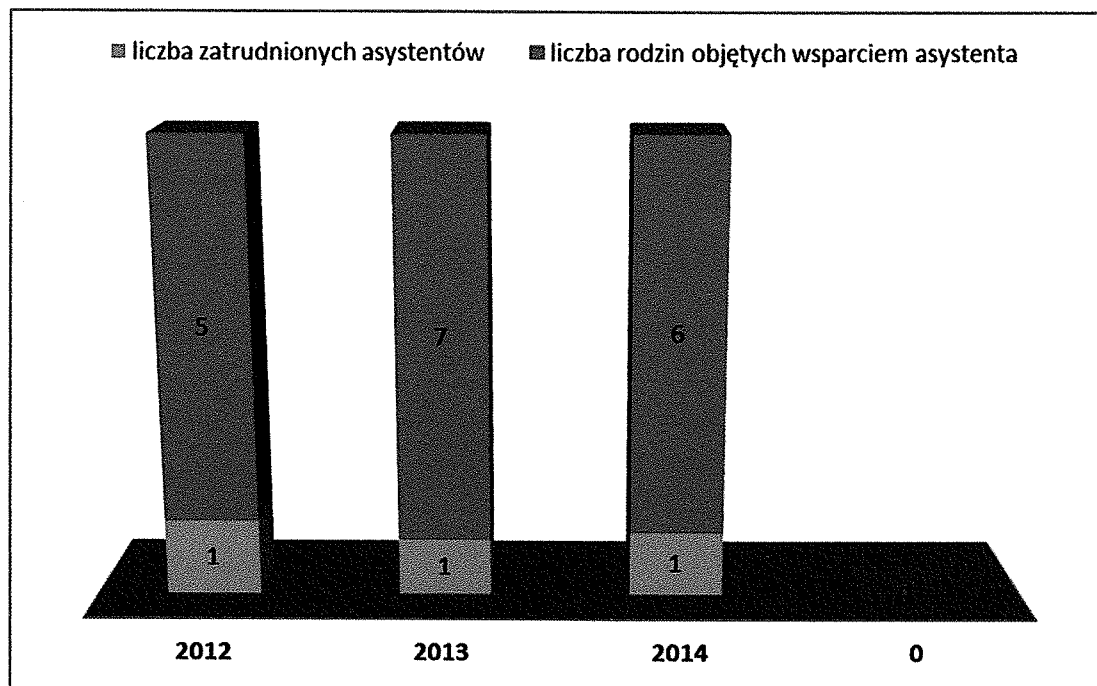
W 2014 Ośrodek Pomocy Społecznej w Moryniu zatrudniał 1 asystenta, który swoim wsparciem obejmował 6 rodzin.

Tabela Nr 4 Liczba zatrudnionych asystentów rodziny w Ośrodku Pomocy Społecznej w latach 2012-2014 i liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny

Gmina Moryń	Liczba zatrudnionych asystentów rodziny w latach			Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014
	1	1	1	5	7	6

Źródło : dane własne

Wykres Nr 7 Liczba zatrudnionych asystentów rodziny w Ośrodku Pomocy Społecznej w latach 2012-2014 i liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny- dynamika zjawiska

Źródło: dane własne

Dodatkowym nowym narzędziem, który funkcjonuje w tut. Ośrodku już od maja 2014r. w związku z przyjętą Uchwałą Rady Ministrów w sprawie ustanowienia **państwowego programu dla rodzin wielodzietnych** (M.P.poz. 430), została wprowadzona, mająca zasięg ogólnopolski **Karta Dużej Rodziny**.

Karta umożliwia członkom rodzin wielodzietnych korzystanie ze zniżek oferowanych przez podmioty publiczne i niepubliczne przystępujące do programu. Posiadacze Karty mają możliwość skorzystania ze zniżek na terenie całego kraju w m.in. sferze kulturalnej, transportowej, ulg podatkowych.

Beneficjentami programu są członkowie rodziny wielodzietnej, bez względu na jej dochód:

1. Rodzic (rodzice) oraz jego małżonek mający na utrzymaniu co najmniej troje dzieci w wieku do ukończenia 18 roku życia, w przypadku gdy dziecko uczy się w szkole lub szkole wyższej-do ukończenia 25 roku życia, natomiast bez ograniczeń wiekowych- w przypadku dzieci legitymujących się orzeczeniem o umiarkowanym lub znacznym stopniu niepełnosprawności,
2. Rodzic zastępczy (rodzice zastępczy) lub osoba (osoby) prowadząca rodzinny dom dziecka

3. Dziecko- w tym dziecko, nad którym rodzic sprawuje rodzinną pieczę zastępczą oraz pełnoletni wychowanek rodzinnej pieczy zastępczej, pozostający w dotychczasowej rodzinie zastępczej albo rodzinnym domu dziecka na zasadach określonych w art. 37 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2013r. poz. 135 ze zmianami) .

Karta Dużej Rodziny przyznawana jest każdemu członkowi rodziny, także rodzinom zastępczym i rodzinnym domom dziecka. Rodzicom karta wydawana jest dożywotnio, dzieciom do ukończenia 18 lub 25 lat w przypadku nauki. Osoby niepełnosprawne otrzymają kartę na czas trwania orzeczenia o niepełnosprawności. Karta przyznawana jest bezpłatnie i bez względu na dochód. W 2014r. wydano 28 rodzin kart dużej rodziny w tym: opiekunowie 10 i dzieci 18.

IV. Dzieci z Gminy Moryń umieszczone w pieczy zastępczej w latach 2012-2014 - dynamika zjawiska

Od 01.01.2012r. zgodnie z art. 39 ust. 1 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

1. rodzina zastępcza:

- spokrewniona – małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będąca wstępnym lub rodzeństwem dziecka,
- niezawodowa – małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, niebędąca wstępnym lub rodzeństwem dziecka,
- zawodowa – w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowego specjalistyczna

2. rodzinny dom dziecka

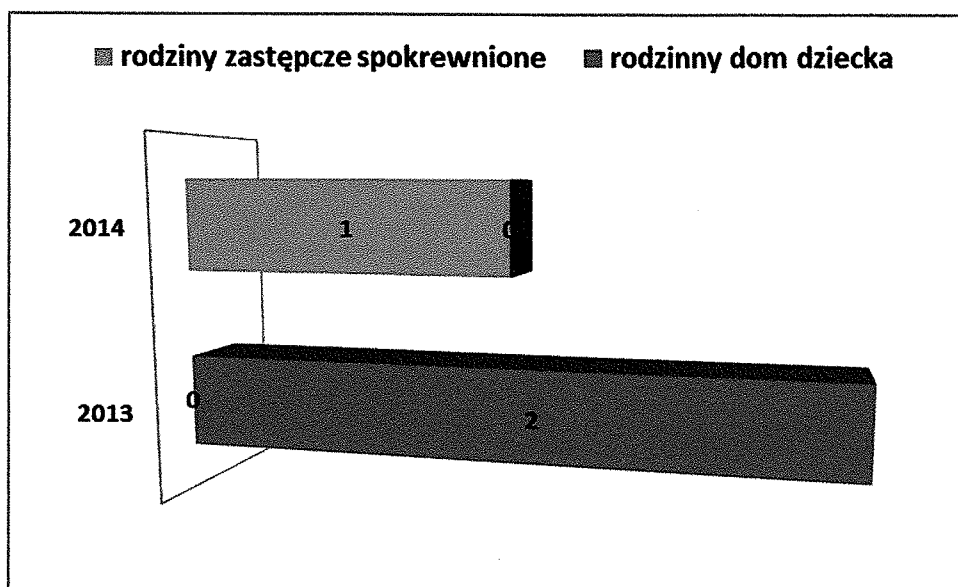
3. rodziny pomocowe - sprawuje opiekę nad dzieckiem w przypadku czasowego niesprawowania opieki nad dzieckiem przez rodzinę zastępczą.

Mimo wszechstronnych działań na rzecz dziecka i rodziny, jak również szeroko prowadzonej pracy socjalnej w 2013r. i 2014r. z terenu gminy Moryń w różnych formach pieczy zastępczej umieszczono 3 dzieci z dwóch rodzin.

- 2 dzieci w rodzinnym domu dziecka
- 1 dziecko w rodzinie zastępczej spokrewnionej

Koszt pobytu w pieczy zastępczej wszystkich dzieci, za które ponoszona jest odpłatność 10% i 30% całkowitych kosztów utrzymania wyniósł w 2014r. 8.350,00 zł

Wykres Nr 8 Dzieci z Gminy Moryń umieszczone w pieczy zastępczej w latach 2012-2014

Źródło: dane PCPR w Gryfinie

Jak wynika z zaprezentowanego wykresu w latach 2013-2014 w pieczy zastępczej (rodziny zastępcze spokrewnione, rodzinny dom dziecka) umieszczonych zostało 3 dzieci z Gminy Moryń. W poszczególnych latach wielkości te kształtowały się następująco:

- 2013 rok - 2 dzieci
- 2014 rok - 1 dziecko

V. Infrastruktura społeczna w obszarze wspierania rodziny w Gminie Moryń

W Gminie Moryń funkcjonuje wiele instytucji oraz organizacji działających w obszarze wspierania rodziny o zróżnicowanym stopniu referencji. Najważniejsze z nich to:

Tabela Nr 5 Wykaz instytucji

Lp.	Nazwa	Adres
1	Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Szeroka 12
2.	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	ul. Plac Wolności 1
3.	Zespół Interdyscyplinarny do Spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	ul. Plac Wolności 1
4.	Miejski Ośrodek Kultury	ul. Szeroka 12

5.	Miejska Biblioteka Publiczna	ul. Szeroka 12
6.	Parafialny Zespół 'CARITAS'	ul. Chopina 16
7.	Przedszkola	Teren Gminy
8.	Zespół Szkół	Teren Gminy
9.	Parafie	Teren Gminy
10.	Świetlice wiejskie	Teren Gminy
11.	Rady sołeckie	Teren Gminy
12.	Lokalne stowarzyszenia	Teren Gminy
13.	Placówka służby zdrowia	ul. Dworcowa 6

Każdy z w/w podmiotów prowadzi działania zmierzające do szeroko rozumianego wsparcia rodziny poprzez podejmowanie działań zmierzających do tworzenia jednorodnego i pozytywnego środowiska wychowawczego.

VI. Cele i zadania Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015-2017

Cel główny

Wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania

Program Wsparcia Rodziny jest dokumentem przewidzianym do realizacji na lata 2015-2017. Jego kluczowym celem jest stworzenie spójnego systemu środowiskowej pracy opiekuńczo-wychowawczej, dzięki któremu zwiększą się szanse życiowe dzieci z zaniedbanych środowisk bez konieczności zrywania więzi z rodziną.

Pierwszym i priorytetowym celem szczegółowym niniejszego Programu jest to, aby dziecko miało prawo rozwijać się w rodzinie naturalnej. Zawiera on propozycje skorelowanych działań, zarówno profilaktycznych, jak i zmniejszających skutki patologii, skierowanych do rodzin, które wymagają pomocy nie tylko materialnej, ale głównie socjalnej oraz specjalistycznej (psychologicznej, prawnej, pedagogicznej). Proponowane działania mają za zadanie wesprzeć rodzinę z 'grupy ryzyka', w pełnieniu jej podstawowych funkcji, w myśl zasady, że w pierwszej kolejności wykorzystywane powinny być zasoby i możliwości własne rodziny.

Najważniejsze z tych działań to:

- edukowanie rodziców, poprzez dostarczanie im wiedzy o prawidłowościach lub nieprawidłowościach funkcjonowania rodziny i ich znaczenia dla rozwoju dziecka;
- wspieranie poprzez poradnictwo rodzin przeżywających różnorakie trudności;
- konsultacje dla osób zgłaszających problemy wychowawcze z dzieckiem;

Pomoc udzielana dziecku i rodzinie będzie obejmować:

- bezpośrednie kontakty z rodziną i dzieckiem
- pomoc doraźną tj. pomoc materialną, napisanie podania, pisma, prośby itp. Pomoc w załatwieniu spraw urzędowych;
- pomoc długofalowa tj. objęcie rodzin pomocą asystenta rodziny, objęcie dziecka opieką przez placówkę wsparcia dziennego, zorganizowanie indywidualnych lub grupowych zajęć terapeutycznych, udzielanie porad w sprawach życiowych, związanych z prowadzeniem gospodarstwa domowego, budżetu rodzinnego, pielęgnacją i zdrowotnymi potrzebami dzieci.

Drugim ważnym celem szczegółowym programu jest pomoc rodzinom dysfunkcyjnym, z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i dotkniętymi zjawiskiem przemocy.

Najważniejsze z tych działań to:

- monitorowanie środowisk zagrożonych trudnymi sytuacjami życiowymi;
- skoordynowanie i kompleksowa pomoc ze strony wszystkich instytucji i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny – systematyczne spotkania zespołu interdyscyplinarnego, w skład którego wchodzi: pracownik socjalny, pedagog, dzielnicowy, kurator, pielęgniarka środowiskowa
- zapewnienie specjalistycznego poradnictwa rodzinnego w tym; terapii indywidualnej
- podejmowanie działań w kierunku reintegracji rodzin i zapewnienie dziecku optymalnej formy opieki;
- współpraca ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów z dziećmi

Trzecim celem szczegółowym programu jest powrót dziecka z pieczy zastępczej do rodziny naturalnej. Podstawowym zadaniem do realizowania tego celu jest inicjowanie działań niezbędnych do uregulowania sytuacji życiowej rodziny i umożliwienie powrotu dziecka. Rodziny, których dzieci opuszczają zastępcze formy opieki wymagają długoterminowego, systematycznego i specjalistycznego wsparcia w pełnieniu ról rodzicielskich. Realizacja założeń przyjętych w programie pozwoli udzielić rodzinie szybkiej i skutecznej pomocy, aby dziecko mogło do niej powrócić na stałe.

Reasumując, Program Wspierania Rodziny chcąc przeciwdziałać zdiagnozowanym problemom, kieruje się następującymi zasadami:

1. Podejmowanie wczesnych działań profilaktycznych zanim narosną problemy;
2. Praca z dzieckiem w jego środowisku rodzinnym;
3. Szybkie działania nakierowane na powrót dziecka do rodziny naturalnej;
4. Praca z dziećmi i młodzieżą zapobiegająca ich wykluczeniu społecznemu.

Harmonogram działań pomocowych na lata 2015-2017

Cele szczegółowe	Zadania	Osoba/zespół partnerzy/ odpowiedzialni za realizację
Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców	Konsultacje i poradnictwo specjalistyczne dla rodziców	psycholog
	Kierowanie osób uzależnionych na leczenie za pośrednictwem GKRPA	Pracownicy socjalni, GKRPA, Sąd Rejonowy
	Włączenie zespołu interdyscyplinarnego działającego przy OPS w rozwiązanie problemu przemocy w rodzinie	Pracownicy socjalni, zespół interdyscyplinarny
	Kształtowanie u rodziców właściwych postaw wychowawczych zgodnych z normami i wartościami społecznymi	Pracownicy socjalni, rodzina wspierająca, asystent rodziny
	Zapewnieni rodzinie wsparcia i pomocy asystenta rodziny	Pracownicy socjalni, asystent rodzinny, Sąd Rejonowy
	Wspieranie działań w zakresie realizacji programów na rzecz rodziny. Zagospodarowanie czasu wolnego oraz promowanie aktywności dzieci i młodzieży poprzez propagowanie działalności, sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej	Organizacje pozarządowe

Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców	Zapewnieni dzieciom i młodzieży z ubogich rodzin posiłków w szkole, pomoc w zaopatrzeniu w artykuły szkolne i podręczniki	OPS, Gmina Moryń, Szkoły
	Koordinowanie działań wszystkich instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Podejmowanie inicjatyw w profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy w rodzinie. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty	Zespół Interdyscyplinarny, pracownicy socjalni OPS, GKRPA szkoły, Posterunek Policji, Sąd Rejonowy-kuratorzy
	Umożliwienie rodzinom z dziećmi dostępu do specjalistycznego wsparcia psychologicznego, terapeutycznego i pedagogicznego.	Poradnia psychologiczno-pedagogiczna
	Wspieranie rodziny w sprawowaniu jej funkcji, organizowanie czasu wolnego, pomoc w nauce, stała współpraca z różnymi instytucjami w rozwiązywaniu problemów wychowawczych i rodzinnych dzieci, pomoc dziecku w radzeniu sobie w sytuacjach problemowych i kryzysowych	Świetlice środowiskowe, wiejskie, asystent rodziny
	Udzielenie dzieciom i młodzieży stypendiów i zasiłków szkolnych	Referat Oświaty
Zapewnienie szczególnej ochrony dzieciom w rodzinach	Objęcie dzieci indywidualną terapią psychologiczno-pedagogiczną (szkoła, poradnia)	Pedagog szkolny, Poradnia psychologiczno-pedagogiczna

zagrożonych	Współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinnym domu dziecka, rodzinie zastępczej spokrewnionej	OPS
	Prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny przeżywającej trudności	Pracownik socjalny, asystent rodziny, kurator z Sądu Rejonowego
Umożliwienie powrotu dzieciom z pieczy zastępczej	Angażowanie rodziców do podnoszenia współodpowiedzialności za sprawę dziecka (wybór szkoły, zawodu, doping do nauki oraz poprawy zachowania)	Pedagog szkolny, pracownik socjalny, wychowawca dziecka w szkole
	Pomoc rodzinom w prawidłowym prowadzeniu gospodarstwa domowego	Asystent rodziny, sąsiedzi, kurator z Sądu Rejonowego, rodzina, psycholog
	Wsparcie finansowe rodzin dostosowane do bieżących potrzeb, w tym na dojazd do dzieci	OPS
	Utrzymanie osobistych kontaktów dzieci z rodzicami, z wyjątkiem przypadków, w których Sąd zakazał takich kontaktów	Rodziny biologiczne, opiekunowie pieczy zastępczej, pracownik socjalny, asystent rodziny, kurator,
	Udzielanie pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej	Pracownik socjalny, PUP
	Opracowanie we współpracy z rodziną biologiczną planu pracy, który jest zbieżny z planem pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej	Asystent rodziny, pracownik socjalny, opiekunowie pieczy zastępczej, rodzice biologiczni

VII. Adresacji programu i źródło finansowania Gminnego Programu Wspierania Rodziny n lata 2015-2017

Rodziny wychowujące dzieci, zamieszkałe na terenie Gminy Moryń dotknięte przemocą, problemem uzależnień, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodziny, w których dzieci umieszczone zostały w pieczy zastępczej.

Wszystkie dzieci wymagają ochrony praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze bezrobociem, niezaradnością życiową związaną z problemami opiekuńczo-wychowawczymi oraz uzależnieniami. Problemy te przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspakajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi m.in. do niepowodzeń szkolnych, izolacji społecznej oraz wchodzenie w konflikt z prawem.

Przywrócenie prawidłowego funkcjonowania rodzin jest największym zyskiem dla społeczności lokalnej, w każdej sferze życia.

Źródłem finansowania zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2015-2017 są środki finansowe.

Źródło finansowania:

- budżet gminy;
- budżet państwa- programy rządowe z zakresu wspierania rodziny

Środki finansowe na realizację poszczególnych działań będą uwzględniane cyklicznie w rocznych planach finansowych.

VIII. Podsumowanie

Prezentowany Program jest zgodny ze Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Moryń na lata 2014-2020 przyjęty uchwałą N XXXIV/246/2014 Rady Miejskiej w Moryniu z dnia 15 września 2014r. oraz kierunkami polityki prorodzinnej państwa. Program jest dokumentem planistycznym, który pozwala ukierunkować długofalowe działania służb i instytucji w zakresie wspierania dziecka i rodziny. Program opracowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Moryniu, który zgodnie z ustawą o pomocy społecznej jest koordynatorem realizacji założeń wynikających z zapisów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Moryń.

Głównym celem programu jest zorganizowanie kompleksowego sprawnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym ograniczenie liczby dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz przygotowanie do życia w społeczeństwie dzieci i młodzieży zagrożonej wykluczeniem społecznym.

W celu osiągnięcia zamierzonych celów szczegółowych w realizację programu będą włączone instytucje, placówki i organizacje pozarządowe, które swoimi działaniami wspierają funkcjonowanie dzieci i ich rodzin.

Reasumując zakłada się w Programie stworzenie na terenie Gminy Moryń optymalnych warunków do poprawy życia dzieci i rodzin. Wszelkie działania o charakterze profilaktycznym, pomocowym i wspierającym zmierzać będą do samodzielnego rozwiązywania przez rodzinę własnych, różnorodnych problemów. Natomiast wsparcie ze strony instytucji stanowić winno jedynie uzupełnienie działań opiekuńczo-wychowawczych dla tych rodzin, które nie są w stanie samodzielnie pokonać trudnych sytuacji życiowych